

Lågaffektivt bemötande – en pedagogisk utmaning

Problemskapande beteenden hos elever kan med rätt verktyg hanteras som pedagogiska utmaningar och inte främst som besvärliga situationer. Det är tanken bakom projektet Levla, som psykolog Erik Rova i Umeå varit med att utforma.

– Vi vill implementera ett lågaffektivt bemötande i skolan och ett strukturerat stöd för att uppnå en lärmiljö som genomsyras av lugn och positiva förväntningar, säger Erik Rova.

Levla Lärmiljön är ett av flera projekt som kom till då Umeå kommun för några år sedan ville satsa på hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot elever som riskerade ett utanförskap. Med utgångspunkt från forskning och litteratur om bland annat utanförskap i skolan och bemötande utvecklade Erik Rova, tillsammans med specialpedagogerna Anna Boman och Liselott Wihlbäck, Levla Lärmiljön. Det har senare kompletterats med Levla Förskolan.

Termen Levla är hämtad från datorspelsvärlden och står för att höja sig en nivå genom att klara utmaningar och bli mer erfaren, man "levlar upp". I projek-

tet Levla är det pedagogerna som "levlar upp" genom att lära sig förstå, hantera och förebygga problemsituationer i grundskola och förskola, förklarar Erik Rova, som nu specialiserar sig i pedagogisk psykologi och tidigare har arbetat med organisationsutveckling och kvalitetssäkring inom skolan, primärvården och vuxenpsykiatri. I dag är han verksam som handledare och utbildare.

– Vi ville inte främst rikta in oss på personer som redan hamnat i utanförskap, utan komma in i ett tidigare skede och arbeta förebyggande och utgå från problemsituationer. Åtgärder och anpassningar som syftar till att hjälpa enskilda elever som hamnat i sådana har dessutom ofta positiva effekter även på

andra i samma klass och därför är det främst lärmiljön, inte den enskilda eleven, som är fokus för Levla Lärmiljön och Levla Förskolan, säger Erik Rova, och fortsätter:

– Jag är själv delvis inspirerad av det amerikanska sättet att tänka med Response to Intervention, med tidiga insatser och stöd för enskilda elever och som är lättillgängliga för olika professioner i skolan. För mig handlar det bland annat om att implementera ett lågaffektivt bemötande i skolan och hjälpa till att skapa pedagogiska utmaningar av en upplevd svår situation.

Erik Rova liknar Levla vid en klassisk receptsamling i en låda, som går att bläddra i och vägledas av, men som

Erik Rova

”Det handlar om att implementera ett lågaffektivt bemötande av en upplevd svår situation”

ger utrymme för egna kreativa lösningar beroende på omständigheterna. Materialet, som är nätbaserat och fritt tillgängligt för vem som helst, byggs på fyra steg: beskrivning av problemsituationen, formulering av önskat läge, anpassningar och slutligen avstämning. Det består av tre formulär och en åtgärdsbank, där formulären handlar om problembeskrivning, mål (då också eleven involveras) och avstämning.

– Utgångspunkten är alltid en problematisk situation, kanske att det är stött i klassrummet efter lunchen eller att elever har svårt att sitta still, situationer då det är lätt att hamna i ett reaktivt mönster som skapar frustration hos såväl lärare som barnen. Formulären i Levla är då en ledstång som ska kunna hjälpa skolpersonalen att såväl kom-

municera som dokumentera och utvärdera situationen och de åtgärder som vidtas, de skapar en struktur i tankarna kring problemet och kan fungera som en form av checklista, säger Erik Rova.

De delar i Levla som handlar om anpassning och åtgärder är främst anpassade till Levla Lärmiljön, som är inriktat på grundskolan.

– Vi lanserade projektet för ett år sedan och under projekttiden såg vi grundskolan som huvudsaklig motpart. Men från förskolan uttrycktes en önskan om att få en anpassning av Levla även till mindre barn eftersom de såg att samma framgångsfaktorer ofta fungerade hos dem som i grundskolan, säger Erik Rova.

Eftersom Levla är nätbaserat och fritt

att användas har det börjat spridas även till skolor utanför Umeå kommun. Men någon utvärdering av projektet är ännu inte gjord.

– Det kommer att bli spännande att utvärdera och följa utvecklingen över tid. Vid Umeå universitet har både specialpedagogstudenter och psykologstudenter tittat på hur Levla upplevts och påverkat kommunikationen i elevhälsan och det vore kul om dessa arbeten kunde följas upp, säger Erik Rova. ●

PETER ÖRN

FAKTA

■ Projektet Levla Lärmiljön och Levla Förskolan utvecklades under 2013-2015 med ekonomiskt stöd från Umeå kommun.

■ Stödmaterial, med formulär och åtgärdsbank, finns fritt tillgängligt via Umeå kommuns hemsida: www.levla.nu

Digital handbok för skolpsykologer

Anna Carin Grahn Ekstrand, skolpsykolog och medicinskt ledningsansvarig i Järfälla, har tagit initiativ till att ge ut en handbok för skolpsykologer som ska fungera som ett stöd i arbetet. Handboken är digital med länkar till aktuella lagtexter och dokument som är viktiga att känna till i arbetet som skolpsykolog.

Bakgrunden till Handbok för elevhälsans psykologiska insats är att Anna Carin Grahn Ekstrand upplevde att det fanns ett behov av att få samlad information i frågor som man som enskild psykolog har svårt att få tid att sätta sig in i till alla delar.

– Som enskild skolpsykolog behöver man ha kunskap om och vara insatt i flera olika styrdokument, lagar och riktlinjer som reglerar arbetet. Det hänger mycket på psykologen själv att ta fram och sätta sig in i aktuella lagtexter och ta del av relevanta dokument från till exempel Skolverket och Socialstyrelsen. Eftersom man har fullt upp med det dagliga arbetet finns en risk att man formulerar sitt arbete och uppdrag utifrån sin jurisdiktion snarare än

utifrån skolans/myndighetens uppdrag, säger Anna Carin Grahn Ekstrand.

Resultatet har blivit en handbok till psykologer i Järfälla Barn- och elevhälsa.

– Handboken är tänkt att underlätta skolpsykologens arbete och ge stöd och riktning i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet och att bidra till struktur och tydlighet i arbetsuppgifter som rör hälso- och sjukvården. Nära kopplat till det är också Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för ett systematiskt patientsäkerhetsarbete, säger Anna Carin Grahn Ekstrand.

En grundläggande utgångspunkt i arbetet med handboken har varit att nå ökad likvärdighet när det gäller tillgång till skolpsykologens kompetens inom

elevhälsan. Handboken består av en sammanställning av olika lagar, allmänna råd och aktuell litteratur.

– Handboken är i vissa delar anpassad utifrån våra lokala förutsättningar i Järfälla Barn- och elevhälsa, men stora delar är mer generella och aktuella även för andra skolpsykologer. Jag tycker det är viktigt att kunna bidra till att tydliggöra och underlätta skolpsykologens arbete och uppdrag och jag är därför angelägen om att andra kan få ta del av kunskapen på ett smidigt sätt, säger Anna Carin Grahn Ekstrand. ●

CARIN WALDENSTRÖM

■ Vill du ta del av handboken? Mejla till anna.carin.gran.ekstrand@jarfalla.se

Anna Carin Grahn Ekstrand